

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
2514 CV DEN HAAG

**Directoraat-generaal Natuur
en Visserij**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/lvvn

Datum 7 juli 2025

Betreft Reactie op uw verzoek om al het nodige te doen om de
beschermingsstatus m.b.t. de wolf zoals bedoeld in bijlage IX bij het
Besluit activiteiten leefomgeving te garanderen

Ons kenmerk
DGNV / 99762350

Uw kenmerk
177555

Geachte Voorzitter,

Op 2 juli jl. ontving ik van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een brief (Kenmerk 177555) met het verzoek om al het nodige te doen om de beschermingsstatus zoals bedoeld in bijlage IX bij het Besluit activiteiten leefomgeving te garanderen en de Kamer daarover op korte termijn te informeren. Op 4 juli heb ik van uw Kamer een brief (Kenmerk 177567) ontvangen met vragen over het voorgehangen ontwerpbesluit én het verzoek om geen onomkeerbare stappen te zetten met betrekking tot dit ontwerpbesluit, lopende de behandeling hiervan door uw Kamer. Tot slot ontving ik op 7 juli van uw Kamer een brief (Kenmerk 177619) met nadere vragen over het Europese voorstel tot wijziging van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad wat betreft de beschermingsstatus van de wolf (*Canis lupus*) en het bijbehorende BNC-fiche. Ik ga hierna in op deze brieven.

Op 6 juni 2025 heb ik bij uw Kamer en de Tweede Kamer het ontwerpbesluit houdende wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en van het Besluit kwaliteit leefomgeving (bescherming wolf en goudjakhals) en de bijbehorende nota van toelichting voorgehangen. Dat ontwerpbesluit regelt de plaatsing van de wolf en goudjakhals op bijlage IX van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal).

Om het daaraan verbonden beschermingsregime via de in artikel 11.54 van het Bal geregelde vergunningplicht zo spoedig mogelijk van kracht te laten worden, is de snelste weg om het ontwerpbesluit op korte termijn voor spoedadvies aan de Raad van State voor te leggen en na verwerking van het advies het besluit vast te stellen en in het Staatsblad te plaatsen.

Ik lees in uw brief zorgen over een vermoed hiaat in de bescherming van de wolf in de overgangperiode tussen de datum van inwerkingtreding van de verlaagde beschermde status onder de Habitatrichtlijn (14 juli 2025) en het moment van inwerkingtreding van het voorgehangen ontwerpbesluit waarmee deze verlaagde beschermde status wordt geïmplementeerd in nationale regelgeving.

Van een 'hiaat' in de bescherming van de wolf is geen sprake. Gedurende deze overgangperiode is de wolf beschermd onder de Omgevingswet via de specifieke zorgplicht van artikel 11.27 van het Bal. Uitgangspunt hiervan is dat handelingen met nadelige gevolgen voor in het wild levende dieren achterwege worden gelaten. Enkel indien het achterwege laten van de handeling redelijkerwijs niet kan worden gevegd, kan de handeling toch verricht worden, zo regelt dit artikel. Hierbij dienen dan wel alle noodzakelijke maatregelen te worden genomen die in redelijkheid kunnen worden verwacht om nadelige gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. Indien blijkt dat de gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt dient de activiteit achterwege te worden gelaten voor zover dit redelijkerwijs van de initiatiefnemer kan worden gevraagd in het licht van de te beschermen belangen. Dit betekent dat vangen of doden niet zomaar is toegelaten en op een zorgvuldige manier moet gebeuren om nadelige gevolgen voor de wolf te voorkomen. De invulling van een 'zorgvuldige manier' zal per geval beoordeeld moeten worden op basis van de specifieke situatie. De provincies zijn bevoegd gezag (artikel 11.24 Bal) en zij zijn ook verantwoordelijk voor de handhaving (artikel 18.2 Omgevingswet).

**Directoraat-generaal Natuur
en Visserij**

DGNV / 99762350

De zorgplicht is een regel die is gesteld krachtens artikel 4.3, derde lid, van de Omgevingswet. Het overtreden daarvan is strafrechtelijk handhaafbaar op grond van artikel 1a, onder 1°, van de Wet op de economische delicten. Ingevolge artikel 122 van de Provinciewet kan ook bestuursrechtelijk handhavend worden opgetreden bij de overtreding van de zorgplicht.

Op 23 juni jl. heb ik een brief verzonden naar provincies waarin ik hen heb geïnformeerd over de handelingsopties gedurende deze overgangperiode. Provincies kunnen maatwerkregels stellen of in individuele gevallen maatwerkvoorschriften geven, om duidelijkheid te verschaffen over de wijze waarop bij het vangen en doden van wolven aan de specifieke zorgplicht invulling kan worden gegeven (artikelen 11.29 en 11.31 van het Bal). Voor de provincies is een belangrijke rol weggelegd in de communicatie over de invulling van deze specifieke zorgplicht ten aanzien van de wolf. Zij dienen aan eenieder duidelijk te maken dat het ook in deze overgangperiode slechts door de provincie hiertoe aangewezen speciale eenheden toegestaan is om over te gaan tot het vangen of doden van een wolf.

Het voorgaande neemt niet weg dat de bescherming van de wolf via de in artikel 11.54 van het Bal geregelde vergunningplicht de voorkeur heeft, omdat zo wordt voorzien in een voorafgaande toetsing bij handelingen jegens wolven op basis van een eenduidig beoordelingskader. Dat beoordelingskader is neergelegd in artikel 8.74l van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Het voorgehangen ontwerpbesluit voorziet, behalve in voornoemde bescherming via de vergunningplicht, ook in aanvulling van het beoordelingskader, met het oog op het adequaat in kunnen grijpen bij incidenten met probleemwolven. Bestuurders uit provincies maar ook burgemeesters hebben het afgelopen jaar kenbaar gemaakt dat zij meer handelingsperspectief verlangen vanuit het Rijk. Ook in de samenleving leeft breed de wens dat bij incidenten met probleemwolven kordaat kan worden opgetreden.

Voorliggend ontwerpbesluit geeft invulling aan en een goede bescherming van de wolf en de wenselijkheid om bij incidenten adequaat te kunnen reageren. Voor het kabinet zijn beide elementen van het voorgehangen ontwerpbesluit onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Aan uw verzoek om geen onomkeerbare stappen te zetten voordat de Kamerbehandeling van het ontwerpbesluit is afgerond, geef ik uiteraard gehoor. Ik beschouw daarin het vaststellen en publiceren van het besluit in het Staatsblad met het oog op inwerkingtreding als de eerste onomkeerbare handeling in het proces. Om onnodige vertraging te voorkomen zal ik parallel aan de behandeling door uw Kamer en de Tweede kamer op korte termijn het ontwerpbesluit aan de Raad van State voorleggen voor een spoedadvies. Daarnaast zal ik de (nadere) vragen van uw Kamer in uw brieven van 4 en 7 juli jl. op korte termijn al beantwoorden om de behandeling door uw Kamer te bespoedigen. Een snelle behandeling door uw Kamer is ook belangrijk om de overgangsperiode zo kort mogelijk te houden.

**Directoraat-generaal Natuur
en Visserij**

DGNV / 99762350

Jean Rummenie
Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Natuur
en Visserij

Aan de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Auteur

[Redacted signature block]

TER BESLISSING

Datum

2 juli 2025

Kenmerk

DGNV / 99762792

RT 0000110210

Kopie aan

Bijlage(n)

nota

TER BESLISSING

Reactie op verzoek Eerste Kamer om al het nodige te doen om de beschermingsstatus zoals bedoeld in bijlage IX bij het Besluit activiteiten leefomgeving te garanderen

Parafenroute

[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]

Aanleiding

Op 2 juli jl. ontving u van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van de Eerste Kamer een brief (Kenmerk 177555) met het verzoek om al het nodige te doen om de beschermingsstatus zoals bedoeld in bijlage IX bij het Besluit activiteiten leefomgeving te garanderen en de Kamer daarover op korte termijn te informeren. Op 4 juli jl. ontving u van dezelfde commissie een brief (Kenmerk 177567) met vragen over het voorgehangen ontwerpbesluit én het verzoek om geen onomkeerbare stappen te zetten met betrekking tot dit ontwerpbesluit, lopende de behandeling hiervan door de Eerste Kamer. Op 7 juli ontving u een brief (Kenmerk 177619) met nadere vragen over het Europese voorstel tot wijziging van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad wat betreft de beschermingsstatus van de wolf (*Canis lupus*) en het bijbehorende BNC-fiche. Met bijgevoegde brief reageert u op deze brieven.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om kennis te nemen van de reactiebrief en deze te ondertekenen.

Kernpunten

- In de brief adresseert u de zorgen van de Eerste Kamer omtrent een vermoed hiaat in de bescherming van de wolf in de overgangperiode tussen de datum van inwerkingtreding van de verlaagde beschermde status onder de Habitatrichtlijn (14 juli 2025) en het moment van inwerkingtreding van het voorgehangen ontwerpbesluit waarmee deze verlaagde beschermde status wordt geïmplementeerd in nationale regelgeving.

Kenmerk
DGNV / 99762792

- U legt uit dat gedurende deze overgangsperiode de wolf is beschermd onder de Omgevingswet via de specifieke zorgplicht van artikel 11.27 van het Bal. U geeft duiding aan deze zorgplicht en u meldt dat u provincies heeft geïnformeerd over de handelingsopties gedurende deze overgangsperiode.
- Daarnaast geeft u aan dat de bescherming van de wolf via de in artikel 11.54 van het Bal geregelde vergunningplicht de voorkeur heeft, omdat zo wordt voorzien in een voorafgaande toetsing bij handelingen jegens wolven op basis van een eenduidig beoordelingskader.
- U geeft aan dat om de gewenste bescherming via artikel 11.54 van het Bal te kunnen bieden en het handelingsperspectief bij incidenten met probleemwolven te vergroten, het van belang is dat het ontwerpbesluit zo spoedig mogelijk wordt vastgesteld en van kracht wordt.
- Tot slot geeft u aan dat u uitvoering geeft aan het verzoek van de Eerste Kamer om geen onomkeerbare stappen te nemen, dat u het ontwerpbesluit wel bij de Raad van State voorlegt om geen onnodige vertraging op te lopen, en dat u de (nadere) vragen van de Eerste Kamer van 4 en 7 juli jl. op korte termijn zal beantwoorden om een spoedige behandeling door de Kamer te ondersteunen.
- Zowel de Eerste als de Tweede Kamer hebben een rol bij het bewerkstelligen dat het besluit zo spoedig mogelijk wordt vastgesteld.